

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูผู้สอนกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดพังงาและตะวันออกใต้แก่จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ซึ่งผู้ดำเนินการวิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ประชากร ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดพังงาและตะวันออกใต้ ซึ่งปฏิบัติงานใน ปีการศึกษา 2548 จำนวน 3 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และจันทบุรี ในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน จำนวน 16,476 คน โดยในสถานศึกษาของรัฐมีจำนวน 11,545 คน ในสถานศึกษาของเอกชนมีจำนวน 4,931 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากรในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ตามขนาดสถานศึกษาในแต่ละจังหวัด ซึ่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดพังงาและตะวันออกใต้ คือ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดจันทบุรี กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607 – 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ซึ่งเป็นครูผู้สอนของสถานศึกษาของรัฐคิดตามสัดส่วนประชากรได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 280 คน และของสถานศึกษาของเอกชนคิดตามสัดส่วนประชากรได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน

วิธีสุ่มตัวอย่าง สุ่มจากครูผู้สอนของสถานศึกษาของรัฐและสถานศึกษาของเอกชน แยกตามขนาดสถานศึกษา ในจังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดจันทบุรี ตามขั้นตอนดังนี้

1. แบ่งประชากรครูผู้สอนในจังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดจันทบุรี ตามเขตพื้นที่การศึกษาได้เป็น จังหวัดชลบุรี 3 เขต จังหวัดระยอง 2 เขต และจังหวัดจันทบุรี 2 เขต รวมได้เขตพื้นที่การศึกษา ทั้งหมด 7 เขต

2. แบ่งประชากรครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาตามประเภทของสถานศึกษาได้เป็น ครูผู้สอนของสถานศึกษาของรัฐ และครูผู้สอนของสถานศึกษาของเอกชน

3. แบ่งประชากรครูผู้สอนของสถานศึกษาของรัฐและ ครูผู้สอนของสถานศึกษาของเอกชนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ตามขนาดของสถานศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

4. สุ่มสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาละ 6 สถานศึกษา แยกเป็นสถานศึกษาของรัฐ 3 สถานศึกษา และสถานศึกษาของเอกชน 3 สถานศึกษา โดยเป็นสถานศึกษาของรัฐขนาดเล็ก 1 สถานศึกษา ขนาดกลาง 1 สถานศึกษา และขนาดใหญ่ 1 สถานศึกษา และเป็นสถานศึกษาของเอกชนขนาดเล็ก 1 สถานศึกษา ขนาดกลาง 1 สถานศึกษา และขนาดใหญ่ 1 สถานศึกษา รวมใน 7 เขตพื้นที่การศึกษาได้ทั้งหมด 42 สถานศึกษา

5. สุ่มตัวอย่างครูผู้สอนของสถานศึกษาที่สุ่มได้ จำนวนตามสัดส่วนประชากร ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จังหวัด	ประชากรครู (คน)							กลุ่มตัวอย่าง (คน)								
	รัฐ			เอกชน				รวม	รัฐ			เอกชน				รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	ใหญ่	กลาง	เล็ก	ใหญ่		กลาง	เล็ก	ใหญ่	กลาง	เล็ก			
ชลบุรี	1502	1570	2483	1429	1142	766	8892	37	38	60	35	28	18	216		
ระยอง	737	841	1259	411	231	156	3635	18	20	31	10	6	4	89		
จันทบุรี	622	915	1616	542	180	74	3949	15	22	39	13	4	2	95		
รวม	2861	3326	5358	2382	1553	996	16,476	70	80	130	58	38	24	400		

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของครู เกี่ยวกับประเภทสถานศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และ ขนาดสถานศึกษา ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูผู้สอน เป็นแบบสอบถามตามแนวคิดของฮิวส์และคัมมิงส์ (Huse & Cumming, 1980, pp. 235-238) ที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือของ คมกฤษ รัตนกร (2541, หน้า 155-164) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับผลการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทำให้ได้เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตการทำงานของครูผู้สอน จำนวนรวมทั้งหมด 40 ข้อ โดยจะใช้สอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงาน 8 ด้านได้แก่ ดังนี้

1. ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม	จำนวน 5 ข้อ
2. สิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องลักษณะและปลอดภัย	จำนวน 5 ข้อ
3. การพัฒนาความสามารถของบุคคล	จำนวน 5 ข้อ
4. ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน	จำนวน 5 ข้อ
5. นูรณาการทางสังคม	จำนวน 5 ข้อ
6. ระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน	จำนวน 5 ข้อ
7. ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน	จำนวน 5 ข้อ
8. การปฏิบัติงานในสังคม	จำนวน 5 ข้อ

เพื่อวัดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของ เบสท์ และคาห์น (Best & Kahn, 1993, pp. 246-251) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดฝั่งทะเลตะวันออก เป็นแบบสอบถามตามแนวคิดฮอยและเฟลด์แมน (Hoy & Feldman, 1987, p. 32) ผู้วิจัยได้ปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือของ ณัฐชาภรณ์ โพธิ์ทอง (2545, หน้า 112-116) เรื่องปัจจัยสุขภาพองค์การที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการตำรวจ ในสังกัดตำรวจภูธรภาค 2 ทำให้ได้เครื่องมือวัดสุขภาพองค์การ โดยจะใช้วัดเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา 7 ด้าน รวมทั้งหมด 35 ข้อ ได้แก่

1. ความเข้มแข็งขององค์กร	จำนวน 5 ข้อ
2. อิทธิพลของผู้บริหาร	จำนวน 5 ข้อ
3. การบริหารแบบมิตรสัมพันธ์	จำนวน 5 ข้อ
4. การบริหารแบบกิจสัมพันธ์	จำนวน 5 ข้อ
5. การสนับสนุนทางทรัพยากร	จำนวน 5 ข้อ
6. ขวัญและกำลังใจในการทำงาน	จำนวน 5 ข้อ
7. ความมุ่งมั่นวิชาการ	จำนวน 5 ข้อ

เพื่อวัดเกี่ยวกับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดพังงาและตะวันออก ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวคิดของ เบสท์ และคาห์น (Best & Kahn, 1993, pp. 246-251) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงาน และ ศึกษา ทฤษฎีการประเมินสุขภาพขององค์กร จากเอกสารตำราทั้งในและต่างประเทศ
2. แบบสอบถามเป็นประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยสร้าง ตามเกณฑ์การสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานของฮิวส์ และคัมมิงส์ (Huse & Cumming, 1980, pp. 235-238) และสุขภาพองค์กรตามแนวคิดฮอย และเฟลด์แมน (Hoy & Feldman, 1987, p. 32)
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานกรรมการและคณะกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์พิจารณาเพื่อสอบความครอบคลุมและความถูกต้องของเนื้อหาและสำนวนภาษาแล้ว นำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อความถูกต้อง
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไข และปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา และสภาพที่เป็นจริง โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ใน การตรวจสอบประกอบด้วย

4.1 ดร.ภารดี อนันต์นารี	อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
4.2 นายเกษม บำเพ็ญทาน	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ระยอง เขต 1

- 4.3 นายมานพ งามสุวรรณ ผู้อำนวยการโรงเรียนระยองวิทยาคม
 4.4 นางสาววรรณศิริ วรสิทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเพ็ญมาตา
 4.5 นายนิพนธ์ ศิลาแสง รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดป่าประดู่

5. นำแบบสอบถามมาแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอต่อประธานและกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเป็นขั้นตอนสุดท้าย

6. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรครูผู้สอนในพื้นที่ 3 จังหวัดฝั่งทะเลตะวันออกที่ไม่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม ปรากฏว่าได้แบบสอบถามครบ โดยมีแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ 3 ฉบับ

7. การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และความเชื่อมั่น (Reliability) การหาค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

7.1 นำแบบสอบถามที่ไปทดลองมาวิเคราะห์ หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) ให้แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .23 - .77 และแบบสอบถามเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษามีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .24 - .86

7.2 นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อจากข้อ 7.1 มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานเท่ากับ .91 และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาเท่ากับ .96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการระหว่างวันที่ 20 มีนาคม 2548 ถึง 25 มิถุนายน 2548 ตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดฝั่งทะเลตะวันออก เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ขอนหนังสือนำส่งแบบสอบถาม จากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากครูปฏิบัติการสอน โดยผู้วิจัยเดินทาง

ไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ฉบับ และนำวันเวลาที่จะเดินทางไปรับแบบสอบถามคืน โดยได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 391 ฉบับ คิดเป็น 97.75 เปอร์เซ็นต์

การจัดกระทำข้อมูล

1. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบคัดเลือกลเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ มาลงรหัส ให้คะแนนตามน้ำหนักที่กำหนดไว้แต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS

2. เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อของแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูผู้สอน และสภาพองค์การของสถานศึกษา ในจังหวัดฝั่งทะเลตะวันออก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยเรียงจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามแนวคิดของเบสท์ และคานัน (Best & Kahn, 1993, p. 247) และกำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

ตอบในช่อง	“มากที่สุด”	ให้	5	คะแนน
ตอบในช่อง	“มาก”	ให้	4	คะแนน
ตอบในช่อง	“ปานกลาง”	ให้	3	คะแนน
ตอบในช่อง	“น้อย”	ให้	2	คะแนน
ตอบในช่อง	“น้อยที่สุด”	ให้	1	คะแนน

3. การแปลความหมายของคะแนน ได้กำหนดเกณฑ์ความหมายของคะแนนเฉลี่ยของคำตอบ โดยอาศัยแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2535, หน้า 23-24) และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ ดังนี้

3.1 คุณภาพชีวิตการทำงานของครูผู้สอน

คะแนนเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	คุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับดีมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	คุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับดีมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	คุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	คุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	คุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 สภาพองค์การของสถานศึกษา

คะแนนเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	สภาพองค์การอยู่ในระดับแข็งแรงมาก
คะแนนเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	สภาพองค์การอยู่ในระดับแข็งแรง
คะแนนเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	สภาพองค์การอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง สุขภาพองค์การอยู่ในระดับอ่อนแอ

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง สุขภาพองค์การอยู่ในระดับอ่อนแอมาก

4. ทำการวิเคราะห์ข้อมูล และนำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS โดยเลือกวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการวิจัยและการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

1. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพชีวิตการทำงานของครูผู้สอน และ สุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดพังงาแต่ละวันออก ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2. เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดพังงาแต่ละวันออก จำแนกตามประเภทสถานศึกษาใช้การทดสอบค่าที (T-test) จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานใช้การทดสอบค่าที (T-test) และ จำแนกตามขนาดสถานศึกษาใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) หากพบความแตกต่างก็จะทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธีของ SNK (Student-Newman-Keuls)

3. เปรียบเทียบสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดพังงาแต่ละวันออก จำแนกตามประเภทสถานศึกษาโดยใช้การทดสอบค่าที (T-test) จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานใช้การทดสอบค่าที (T-test) และ จำแนกตามขนาดโรงเรียนใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) หากพบความแตกต่างก็จะทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธีของ SNK (Student-Newman-Keuls)

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของครูผู้สอนกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดพังงาแต่ละวันออก โดยการทดสอบความสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation) จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science) ในการวิเคราะห์ข้อมูล